



Till
Fullmäktige i Luleå kommun

Revisorernas redogörelse 2011

Revisionens inriktning och omfattning

För att kunna ge underlag till kommunfullmäktiges ansvarsprövning har vi granskat all verksamhet som bedrivs inom nämnders och styrelsers verksamhetsområden och då prövat om:

- verksamheten sköts ändamålsenligt
- verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- räkenskaperna är rättvisande
- den interna kontrollen är tillräcklig

Granskningen har baserats på en bedömning av risk och väsentlighet som har dokumenterats i en fastställd revisionsplan.

Vi har haft 13 sammanträden avseende revisionen av verksamheten för 2011. Förutom dessa sammanträden har vi haft möten med kommunstyrelsen och övriga nämnder och styrelser, kommunfullmäktiges presidium och partiernas gruppledare samt deltagit i utbildningar och erfarenhetsutbyten med andra revisorer.

Revisorerna har vid granskningen biträtt av KPMG AB.

I kommunallagen uttalas att all verksamhet ska granskas årligen. I den årliga granskningen ingår att följa verksamheten löpande under året genom att ta del av grundläggande dokument och det löpande flödet av ärenden och beslut. Revisorerna genomför även nämndsbesök för att, i dialog med nämndsledamöterna, diskutera nämndens arbete med styrning, uppföljning och kontroll. Den övergripande granskningen är ett väsentligt underlag för revisorernas ansvarsprövning. Under 2011 har frågor med koppling till nämndernas ansvar enligt kommunallagen samt olika nämndsspecifika frågor och iakttagelser diskuterats vid mötena.

Lekmannarevisionen i de kommunala bolagen har, i likhet med den övergripande granskningen av nämnderna, genomförts med inriktning på granskning av bolagens styrning, uppföljning och kontroll. Under 2011 har revisorerna, i likhet med tidigare år, genomfört en träff med styrelseordförandena i de kommunala bolagen för att bl.a. diskutera frågor om ägarstyrning.

Förutom den övergripande granskningen har fördjupade granskningar genomförts inom följande områden:

- Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över de kommunala bolagen

- Granskning av vikariehantering inom socialnämnden
- Nämndernas protokoll
- Användningen av styrkort
- Dricksvattenförsörjning
- Intraprenader
- Intern kontroll vid upphandling och inköp
- Intern kontroll avseende investeringsprojekt

Delårsbokslut, delårsrapport, årsbokslut samt årsredovisning har granskats med syfte att bedöma om delårsrapport/årsredovisning har upprättats i enlighet med externa och interna krav, om resultatet i delårsrapport/årsredovisning är förenligt med de mål fullmäktige fastställt samt om delårsrapport/årsredovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och resultat för perioden.

Sammanfattning av resultatet från 2011 års granskning

Nedan sammanfattas resultatet från 2011 års granskning. Vid granskningen framkomna iakttagelser och synpunkter har delgetts kommunfullmäktiges presidium, partiernas gruppledare, kommunstyrelsen och berörda nämnder.

Övergripande granskning av nämnder och styrelser

De väsentligaste slutsatserna från den övergripande granskningen sammanfattas nedan.

- Kommunen behöver fortsätta utvecklingsarbetet med styrkortet, bl.a. vad gäller utformning och tillämpning av målen, i såväl kommunstyrelsens övergripande styrkort som nämndernas styrkort.
- Det är väsentligt att internkontrollen är en integrerad del i ordinarie planerings- och uppföljningssystem. Vi vill uppmana nämnderna att använda internkontrollplanen som ett verktyg för att kontrollera och följa upp områden där nämnden bedömer att det finns risker och/eller där nämnden önskar en särskild redovisning av genomförda kontroller.
- Kommunstyrelsen behöver bli mer aktiv vad gäller styrning och uppföljning inkl intern kontroll av kommunstyrelsens egen nämndsverksamhet.
- För många av nämnderna har det vid granskningen framkommit behov av att förbättra samverkan med andra förvaltningar/nämnder och med de kommunala bolagen.

Lekmannarevision i de kommunala bolagen

För flera av de kommunala bolagen har det vid granskningen framkommit behov av att förbättra samverkan med andra kommunala bolag och med förvaltningar/nämnder.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över de kommunala bolagen

Syftet med granskningen har varit att bedöma om det finns en ändamålsenlig och effektiv styrning och uppsikt över kommunens bolag.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att kommunstyrelsen i allt väsentligt har bra instrument för sin styrning och uppsiktsplikt genom ägardirektiv, styrdokument, budgetprocess, verksamhetsplanering, rapportering i samband med delårsbokslut och årsbokslut samt via den dialog som förs på olika nivåer gentemot bolagen. Vi anser dock att förbättringar kan ske inom ett antal områden. När det gäller utvecklingen av styrdokument pågår redan ett arbete inom projektet Vision Luleå 2050.

Med hänvisning till den genomförda granskningen lämnar vi följande rekommendationer:

- Förtydliga att ägardirektiven fastställs och presenteras årligen i kommunens strategiska plan och budget.
- Förtydliga att direktiven ska vara gällande redan i och med att fullmäktige fastställer direktiven även om bolagsstämman formellt fattar beslut vid ett senare tillfälle.
- Förtydliga det som skrivs i strategisk plan och budget om respektive bolag så att det klart framgår vilka delar som är ägardirektiv och vilka delar som är en presentation av bolagens egna verksamhetsplaner. I ägardirektiven bör det kommunala ändamålet angivet i bolagsordningen utvecklas. Eventuellt bör anpassning ske av styrningens detaljeringsnivå för bolag som enligt lag bedrivs på affärsmässig grund eller enligt affärsmässiga principer.
- Förtydliga det som skrivs om policydokument i ägardirektiv och företagspolicy så att informationen är samstämmig. Det bör också klart framgå vilka dokument som bolagen har att ta ställning till.
- Klarlägga, det som verkar vara den gängse uppfattningen, att policydokument är vägledande vid framtagande av bolagsinterna policydokument. Dessa klarlägganden bör harmoniseras med det arbete som bedrivs inom projektet Vision Luleå 2050.
- Införa en rutin som säkerställer att bolagen samt dess styrelseordförande får information om att nya styrdokument har fastställts eller att ändringar har gjorts i befintliga. Styrdokumentet bör finnas lätt tillgängliga elektroniskt alternativt att de skickas till bolagen samt dess styrelseordförande.
- Utveckla dialogen avseende i vilken omfattning bolagen ska anpassa egna styrdokument till de som beslutats av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.
- Se över om bolagen har ändamålsenliga rutiner för att på ett systematiskt sätt ta till sig styr signaler, eftersom det finns en viss otydlighet i ägardirektivens utformning samt vilka policydokument som är gällande. Detta kan lämpligen ske i samband med översyn av ägardirektiv och företagspolicy.
- Om kommunen vill likrikta presentationen av hur bolagen uppfyllt ägardirektivens mål i bolagens årsredovisningar, inarbeta formkrav för extern information i företagspolicyn.
- Om kommunen vill att lekmannarevisionen ska genomföra granskning utöver lag och god revisionssed, inarbeta detta krav i företagspolicyn och fastställa direktiv till lekmannarevisorn på bolagsstämma.

- Dokumentera i företagspolicyn på vilket sätt uppsikt ska ske över verksamhet som bedrivs i de delägda bolag som ägs direkt av Luleå kommun.

Yttrande har erhållits från kommunstyrelsen över granskningsrapporten. Revisorerna har efterfrågat förtydliganden på några av punkterna i kommunstyrelsens yttrande.

Granskning av vikariehantering inom socialnämnden

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av vikariehanteringen.

Nedan sammanfattas de väsentligaste slutsatserna och rekommendationerna från granskningen.

- Vi anser att nämndens styrning och uppföljning av området personal- och kompetensförsörjning bör stärkas för att säkerställa god kvalitet och att verksamheten i övrigt fungerar.
- Socialnämndens delegationsordning bör ses över för att säkerställa att det finns behörig personal för att rekrytera vikarier även när enhetschef inte är i tjänst. Vi anser inte att den interna kontrollen fungerat tillfredsställande när personal utan stöd av delegationsordning tilldelats behörighet att anställa vikarier.
- Vi bedömer att bemanningsenheten tillsammans med systemstödet i stort fungerar ändamålsenligt. Det har i våra intervjuer framkommit kritik. Vår uppfattning är att dessa brister bör kunna lösas genom förbättrad dialog, så att förmedlingen av vikarier i större utsträckning anpassas till beställarverksamheternas olika behov och förutsättningar.

I övrigt har vi noterat att rutinbeskrivningar är i behov av viss uppdatering.

Yttrande har erhållits från socialnämnden över granskningsrapporten.

Nämndernas protokoll

Syftet med granskningen har varit att bedöma om protokollen är ändamålsenligt utformade. Utgångspunkten för granskningen har varit externa krav från kommunallagen och förvaltningslagen samt kommunens riktlinjer för protokoll. Granskningen har omfattat samtliga nämnder utom överförmyndarnämnden.

Vår sammanfattande bedömning är att protokollen för samtliga nämnder till stora delar är ändamålsenligt utformade. Bedömningen baseras på att de i huvudsak uppfyller kommunallagens krav och kommunens riktlinjer för protokoll (utifrån uppställda kontrollmål). Protokollen är i de flesta fall också tillräckligt informativa och lättförståeliga för en utomstående/framtida läsare.

Vi lämnar följande rekommendationer från granskningen:

- För ledamöter som deltagit del av sammanträde bör det av protokollet framgå under vilka paragrafer de tjänstgjort (ej enbart tidsangivelse). Det blir i annat fall oklart vilka ledamöter som deltagit i besluten.
- Kommunstyrelsen och nämnderna rekommenderas att i förekommande fall redovisa i vilken ordning ordföranden lägger fram de olika förslagen till beslut (propositionsordningen).
- För att göra protokollen mer lättlästa rekommenderar vi att kommunstyrelsen och nämnderna skriver ut besluten/beslutsförslagen i sin helhet.

- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen och nämnderna överväger att minska antalet bilagor till protokollen och använder dessa där det verkligen är nödvändigt. Ärendebeskrivningarna bör vara tillräckligt informativa så att de blir självständiga från onödiga bilagor.

Yttrande har erhållits från kommunstyrelsen över granskningsrapporten.

För övriga nämnder och styrelser har iakttagelserna från granskningen berörts i samband med nämndsbesök i den årliga granskningen.

Användningen av styrkort

Syftet med granskningen har varit att bedöma om berörda nämnder har en ändamålsenlig process avseende styrkortet. I granskningen har *inte* ingått en bedömning av måluppfyllelse.

Granskningen genomfördes i två steg. Steg ett utgjordes av en förstudie som omfattade kartläggning av lokala planeringsförutsättningar och verksamhetsplanering. Steg två avsåg en granskning av hur styrkortet tillämpas inom nämndernas ansvarsområden. Granskningen omfattade barn- och utbildningsnämnden, fritidsnämnden, socialnämnden och tekniska nämnden.

Granskningen visar att nämnderna har tagit sig an styrkortsprocessen på olika sätt. Vi tror det finns en stor potential i att såväl nämnderna som förvaltningarna delar med sig av erfarenheterna från styrkortsarbetet t.ex. avseende vad som fungerat bra respektive mindre bra och vilka framgångsfaktorerna varit i styrning och uppföljning på alla nivåer.

Vi vill även lyfta fram de olika förutsättningar nämnderna har, utifrån storlek och organisationsstruktur, att inom en planeringsperiod hinna få genomslag för olika kommunövergripande mål på alla nivåer i organisationen.

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och utbildningsnämnden, fritidsnämnden och socialnämnden i huvudsak har en ändamålsenlig process avseende styrkortet. Bedömningen baseras på att nämnderna är aktiva i styrkortsarbetet och har en bra struktur för det egna arbetet med verksamhetsplanering och uppföljning. I detta ingår att det finns en fungerande organisation för styrkortsarbetet med ansvariga för de olika perspektiven samt att det finns interna rutiner och anvisningar för verksamhetsplanering och uppföljning. Vi vill särskilt lyfta fram socialnämndens arbete med att införa ett särskilt verksamhetsstöd för att strukturera upp såväl styrning som uppföljning utifrån styrkortet och därigenom skapa den "röda tråden" i styrkedjan genom hela organisationen.

Vår bedömning är att tekniska nämnden inte har en ändamålsenlig process avseende styrkortet där vi menar att nämnden behöver bli mer aktiv och delaktig i framtagandet av styrkortet. Bedömningen baseras på att nämnden kommer in för sent i styrkortsarbetet sedan verksamheterna har tagit fram sina verksamhetsplaner. Nämndens styrkort bygger därigenom på avdelningarnas verksamhetsplaner och inte tvärtom. Vi ser dock att nämnden är på rätt väg vad gäller verksamhetsplanering bl.a. genom att mer tid avsatts för detta jämfört med tidigare år.

I samband med granskningen har ett antal utvecklingsområden lyfts fram, som framgår av separata avsnitt i rapporten för respektive nämnd.

Vi lämnar följande rekommendationer från granskningen:

Barn- och utbildningsnämnden

- Utarbeta tydliga anvisningar för verksamheternas planering utifrån styrkortet
- Utarbeta former för och rutiner avseende uppföljningen av styrkortet som underlättar uppföljningsarbetet på alla nivåer och som gör sammanställningarna tydligare

Fritidsnämnden

- Göra anvisningar och mallar tydligare i syfte att underlätta uppföljningen av verksamheternas måloppfyllelse.

Socialnämnden

- Organisera ett erfarenhetsutbyte på enhetschefsnivå avseende verksamhetsplanering och uppföljning, gärna mellan verksamhetsområdena, för att få spridning av goda exempel på hur man arbetat med frågorna ute på enheterna

Tekniska nämnden

- Se över formerna för nämndens verksamhetsplanering för att göra nämnden mer aktiv och delaktig i utformningen av styrkortet.

Yttrande har erhållits från barn- och utbildningsnämnden, fritidsnämnden och socialnämnden över granskningsrapporten.

Dricksvattenförsörjning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om tekniska nämnden vidtar tillräckliga åtgärder för att säkerställa en god kvalitet på kommunens dricksvatten och en tillräcklig dricksvattenförsörjning.

Vår sammanfattande bedömning är att tekniska nämnden har vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att hushåll och övriga förbrukare tillhandahålls dricksvatten som uppfyller gällande kvalitetsnormer samt att dricksvatten kan levereras i tillräcklig mängd. När det gäller långsiktig planering och underhåll är vår bedömning att tekniska nämnden behöver vidta ytterligare åtgärder.

Våra iakttagelser sammanfattas nedan:

- Tekniska nämnden behöver vara mer aktiv och bevaka att VA-frågorna beaktas på ett kommunövergripande plan, såväl i översiktsplaneringen som i detaljplanering och vid handläggning av bygglov.
- Det behövs en långsiktig planering av underhåll av anläggningar och ledningsnät.
- Ovanstående kräver en utökad samverkan med främst stadsbyggnadskontoret.

Vi rekommenderar att:

- Tekniska förvaltningen och stadsbyggnadskontoret fördjupar samverkan avseende den långsiktiga samhällsplaneringen kopplat till infrastrukturfrågorna och geotekniska förutsättningar samt att rutiner utvecklas som säkerställer att dessa frågor beaktas i detaljplanearbetet.

- Personella resurser avsätts för att kunna utforma en långsiktig underhållsplan.
- Tekniska förvaltningen fortsätter arbetet med att säkra kompetensöverföring inför kommande generationsskifte.

Yttrande har erhållits från barn- och utbildningsnämnden, fritidsnämnden och socialnämnden över granskningsrapporten.

Intraprenader

Syftet med granskningen har varit att kartlägga förekomsten av intraprenader i Luleå kommun samt vilken styrning och uppföljning som sker av dessa av kommunstyrelsen och berörda nämnder.

”En intraprenad är en verksamhet inom en förvaltning, t ex ett äldreboende, där personalen fått möjlighet att mer självständigt bedriva arbetet inom enheten. Genom att teckna ett flerårigt verksamhetskontrakt ökar handlingsutrymmet för hur resurserna ska användas. Intraprenader förväntas leda till ökad kvalitet och vara ett led i utvecklandet av verksamheten utan att vara kostnadsdrivande.” (Utdrag ur kommunstyrelsens protokoll 2005-10-17, § 162).

Kommunstyrelsen antog 2005-10-17, § 162, riktlinjer för försöksverksamhet med intraprenader. I Luleå är det endast inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde som det förekommer intraprenader. Totalt finns 7 intraprenader (4 grundskolor och 3 förskolor). Cirka 10 % av grundskoleeleverna läsåret 2011/2012 går i en skola med intraprenad drift och 7,2 % av förskolebarnen finns i intraprenad drivna förskolor.

Kommunstyrelsen har inte gjort någon utvärdering av försöksverksamheten vilket angavs i de beslutade riktlinjerna. Vår bedömning är dock att den utvärdering som barn- och utbildningsnämnden låtit genomföra av försöksverksamheten med intraprenad vid Stadsöskolan (se nedan) kan anses motsvara den utvärdering som kommunstyrelsen skulle göra efter tre år. Detta eftersom det endast är inom barn- och utbildningsnämnden som det finns intraprenader.

Barn- och utbildningsnämnden har utvärderat sin intraprenadverksamhet. Resultatet av den första utvärderingen av Stadsöskolan visade att intraprenad driften hade haft ett bra utfall. Framför allt hade skolans ekonomi blivit bättre, trivseln bland elever och personal hade ökat och studieresultaten hade blivit bättre. Däremot var det verksamhetskontrakt som upprättats mellan nämnd och intraprenad inte tillräckligt tydligt. Detta håller man på att se över för närvarande.

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och utbildningsnämnden har en tydlig struktur för styrning och uppföljning av intraprenaderna. Däremot efterfrågar intraprenaderna själva en bättre dialog kring verksamhetens resultat.

Vi lämnar följande rekommendationer/frågor till barn- och utbildningsnämnden:

- Vad som ingår i elevpengen/barnpengen behöver tydliggöras.
- De ekonomiska spelreglerna behöver bli tydligare och eventuella förändringar i resursfördelningen bör motiveras tydligt.
- Verksamhetskontrakten behöver bli tydligare vad gäller resultatkrav.

- De nya verksamhetscheferna behöver formalisera kanaler och forum för kommunikation och ledningsinformation i vilka intraprenaderna ingår.
- Det är väsentligt att de erfarenheter de tidiga intraprenaderna hade tas tillvara för att underlätta för nyare intraprenader. Former för erfarenhetsutbyte mellan intraprenader och central administration behöver utvecklas.
- Det är väsentligt att intraprenaderna även i den nya organisationen kan behålla och utveckla sitt handlingsutrymme för att kunna fortsätta att utveckla verksamheten i enlighet med målen för försöksverksamheten.
- På vilket sätt kommer erfarenheterna från intraprenadverksamheten att beaktas i övrig skolverksamhet?

Vi efterfrågar också ett yttrande från kommunstyrelsen beträffande:

- Vilka slutsatser drar kommunstyrelsen från utvärdering av intraprenadverksamheten inom skolverksamheten för övriga verksamhetsområden inom kommunen?

Intern kontroll vid upphandling och inköp

I granskningen har ingått kartläggning och genomgång/analys av kommunens styrdokument inom området. Vid genomgången har också fördjupad granskning om kommunens upphandlingsverksamhet från 2007 berörts. Vidare har en analys av avtalstroheten i kommunen ingått, som baseras på jämförelser inom och mellan systematiskt hanterbar elektroniskt information från olika datoriserade verksamhetssystem.

Iakttagelser och bedömningar:

Med utgångspunkt från inköpsavdelningens egna utredningar samt revisorernas fördjupade granskning från 2007 om kommunens upphandlingsverksamhet har ett utvecklingsarbete bedrivits inom ramen för projektet Effektiva inköp, som initierades av kommunstyrelsen 2008. Projektarbetet har bl.a. resulterat i förändringar av inköpsorganisationen, bl.a. genom att inköpsamordnare utses för varje förvaltning och bolag, antalet beställare har begränsats och att verksamhetsutvecklare utsetts på inköpsavdelningen. Vidare har byte skett av upphandlingssystem inkl. avtalskatalog och systemstödet för uppföljning har förbättrats.

Kommunen fastställde under slutet av 2011 en ny inköspolicy och inköpsriktlinjer. I de nya styrdokumenterna finns nu tydligt angivet ansvar för uppföljning, såväl på central nivå som på förvaltningar och bolag. Det är väsentligt att rutiner skapas för en ”aktiv uppföljning, såväl inom verksamheter som övergripande på koncernnivå”, som det anges i inköpsriktlinjerna.

Enligt de nya riktlinjerna ska samtliga leverantörsavtal avseende inköp av varor och tjänster samt entreprenadavtal registreras i en gemensam avtalsdatabas för kommunen. Den avtalsdatabas som idag finns centralt innehåller enbart de ramavtal som har upphandlats av inköpsavdelningen. Denna förändring är en väsentlig förutsättning för förbättrad uppföljning på övergripande nivå. Det är väsentligt att rutiner skapas för inrapportering av avtal från övriga förvaltningar som gör egna upphandlingar. Tekniska förvaltningen har en stor mängd egna upphandlingar som till stor del gäller entreprenader och konsulttjänster till entreprenaderna.

Vår bedömning är att inköpsriktlinjerna ger goda förutsättningar för uppföljning av inköpsprocessen. Utveckling av rutiner för uppföljning pågår på inköpsavdelningen.

I kommunens etiska regler från 2002 finns en kortfattad beskrivning av grundläggande värderingar och förhållningsätt i medarbetarnas relationer med leverantörer vid upphandlingar och inköp. I övrigt finns inga kommungemensamma styrdokument, t.ex. avseende mutor, gåvor och sponsring, som hanterar risker för oegentligheter (avsiktliga fel) samt sanktioner i samband med sådana. Arbete pågår med att ta fram riktlinjer för sponsring.

Uppföljning av köptroheten till kommunens ramavtal har lyfts upp som ett väsentligt område, i internkontrollplanen för 2010 och i styrkortet för 2011 och 2012. Mätningar av köptrohet görs av inköpsavdelningen genom ett nytt uppföljningsverktyg. Köptroheten mäts för närvarande för 18 olika varugrupper. Någon fullständig analys av avtal enligt avtalsregister mot leverantörsregister/leverantörsreskontra kan inte göras då organisationsnummer inte anges för samtliga leverantörer i leverantörsregistret.

Rekommendationer:

- Vi rekommenderar att kommunen ser över nuvarande styrdokument och tar ställning till om det finns behov att upprätta/uppdatera etiska regler eller andra styrdokument med inriktning att motverka oegentligheter, inklusive sanktioner. Detta bör också innefatta tydliggörande av gränser för förmåner, gåvor, sponsring m.m.

Iakttagelser från analys av avtalstrohet:

- En som vi bedömer det allt för liten andel av de leverantörer som det görs inköp från är bundna vid centralt kända och förtecknade avtal med kommunen. Det innebär en risk för att de samlade inköpen blir dyrare än nödvändigt.
- Om antalet avtal ökar och samtliga typer av avtal registreras i en central avtalsbas ökar möjligheten till fler exakta matchningar vid analyser av köptrohet.
- Alla använda leverantörer är inte tydligt och otvetydigt identifierade. En inte oväsentlig mängd leverantörer är registrerade med fler än en möjlig betalningsväg. Det finns ingen kodifiering i leverantörsdata som möjliggör en kategoriserad särredovisning av betalningsmottagare.
- Om samtliga leverantörer i avtalsdatabas och leverantörsregister identifieras med organisationsnummer finns förutsättningar för en kostnadseffektiv avstämning.
- Kontroller och rutiner vad gäller registervård är bristfälliga då bolag i konkurs och under likvidation inte har spärrats för registrering och/eller betalning.

Rekommendationer:

- Det ska vara obligatoriskt att ange fullständiga och riktiga organisationsnummer för varje leverantörsidentitet. Leverantörsnamn ska alltid vara registrerad firma. Antalet leverantörsidentiteter per leverantör bör minimeras.

- För att kontroller i framtiden ska bli effektiva rekommenderar vi att leverantörerna markeras på ett sådant sätt att kategori av betalningsmottagare framgår av leverantörsregistret.
- Kommunen behöver förbättra rutinerna för registervård av leverantörsregistret. Vi rekommenderar att kommunen kontinuerligt inhämtar myndighetsinformation för att bedöma om leverantörer behöver spärras för registrering och/eller betalning.

Intern kontroll avseende investeringsprojekt

Syftet med granskningen har varit att bedöma om tekniska nämnden har en tillfredsställande intern kontroll för styrning och uppföljning av nämndens investeringsprojekt.

Iakttagelser och bedömningar:

De faktiska investeringsutgifterna kan inte stämmas av mot den av fullmäktige beslutade investeringsbudgeten. Detta förklaras av att investeringsmedel från andra nämnder för ny-, till- och ombyggnad överförs till tekniska nämnden efter att fullmäktige beslutat om investeringsmedlen per nämnd.

Vi bedömer att informationen om investeringar i delårsrapporter, verksamhetsberättelse och årsredovisningar är mycket övergripande och att den behöver utvecklas för att säkerställa en god intern kontroll samt behovet av öppenhet och transparens i resursanvändningen.

Tekniska nämnden har 2011-12-15 beslutat om ny rutin för uppföljning av investeringsprojekt, som innebär att ett urval av projekt kommer att följas upp i särskild ordning. Vi ser positivt på nämndens beslut om att intensifiera uppföljningen.

För att kunna bedriva investeringsprojekt på ett effektivt sätt är det väsentligt att det finns dokumenterade rutiner och mallar för ändamålet. Vi bedömer att tekniska förvaltningens databas Projektplatsen är väl utvecklad i detta avseende. Viktiga principer för investeringsprojekt anser vi dock att nämnden bör ta ställning till.

Beträffande framställningar till fullmäktige så måste sådana behandlas av nämnden enligt bestämmelser i kommunallagen. Vi har noterat att så var inte fallet vad gäller tilläggsäskandet för Pontus Arena. Det är således inte tillräckligt att arbetsutskottet beslutar om sådana framställningar.

Vad gäller avskrivning av investeringar har vi noterat att avskrivning i vissa fall påbörjas innan en investering tas i bruk. Vi anser att detta strider mot god redovisningssed.

Vår sammanfattande bedömning är att tekniska nämndens interna kontroll över investeringsprojekt inte är helt tillfredsställande.

Rekommendationer till tekniska nämnden:

I syfte att förstärka den interna kontrollen i investeringsprojekt rekommenderar vi att:

- Tekniska nämnden beslutar om principfrågor rörande projektstyrning, exempelvis vad gäller beskrivning av roller, beslut samt dokumentation, bl.a. vilka dokument som är obligatoriska.

- Rutinerna för framställningar till fullmäktige ses över för att säkerställa att sådana ärenden hanteras av tekniska nämnden.
- Dokumentationen över vad som är investering respektive underhåll förbättras i de fall projekt omfattar både standardförbättringar och underhållsåtgärder.
- Frågan om prioritering av projekt lyfts till nämnden för ställningstagande med anledning av de tidsförskjutningar som uppstått för flera investeringsprojekt.

Rekommendationer till kommunstyrelsen:

I syfte att förstärka den interna kontrollen i investeringsprojekt rekommenderar vi att:

- Principerna för tilldelning av investeringsmedel ses över så att de tillgodoser kraven på uppföljning och transparens.
- Policybeslut gällande upphandling av konsulttjänster och entreprenader inom mark-, anläggnings-, och byggsektorn beslutas av fullmäktige i likhet med övriga upphandlingar inom kommunen och kommunkoncernen.
- Rutinerna för avskrivning av anläggningstillgångar ändras så att de överensstämmer med god redovisningssed, vilket innebär att avskrivning alltid sker fr.o.m. den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk.
- Investeringsredovisningen i årsredovisning och delårsrapport ses över i syfte att möjliggöra en ändamålsenlig uppföljning för beslutsfattare, bl.a. nämndsledamöter och fullmäktige, men även för medborgare m.fl.

Granskning av delårsrapport per 2011-08-31

Granskningen visar att delårsrapporten i allt väsentligt uppfyller kraven i kommunallagen och lag om kommunal redovisning vad gäller innehåll och nivå på rapportering.

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska revisorerna bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat i årsbudgeten.

Uppföljning av **finansiella mål** för 2011 med betydelse för god ekonomisk hushållning redovisas i perspektivet Ekonomi i kommunstyrelsens styrkort i delårsrapporten. Kommunens bedömning är att målen kommer att uppnås.

Vår bedömning är att resultatet i delårsrapporten är förenligt med kommunens finansiella mål för 2011.

Uppföljning av **verksamhetsmålen** för 2011 med betydelse för god ekonomisk hushållning redovisas i perspektiven Medborgare/Kund/Brukare, Medarbetare samt Utveckling i kommunstyrelsens styrkort i delårsrapporten. Styrkort och analyser för respektive perspektiv utgör en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag bidrar till att målen kommer att uppnås.

Enligt redovisningen i delårsrapporten bedöms 35 % av målen uppnås helt, 52 % uppnås delvis och resterande 13 % av målen uppnås inte under 2011. Vi har inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i delårsrapporten. Liksom tidigare år kan vi konstatera att

målen i kommunstyrelsens styrkort till största delen är aktiviteter. Det är bara inom perspektivet Medarbetare och Ekonomi där det finns målnivåer angivna.

Vi bedömer att resultatet i delårsrapporten endast delvis är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen för 2011.

Från granskningen vill vi lyfta fram följande synpunkter, som kvarstår från granskningen av delårsrapporten 2010-08-31:

- Vi vill påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten då det till största delen är aktiviteter i styrkortet.
- Delårsrapporten skulle kunna vidareutvecklas, främst genom en mer utförlig finansiell analys med förklaringar av avvikelser jämfört med föregående år och budget.
- Vi rekommenderar att motsvarande begrepp och termer som i årsredovisningen används för delårsrapportens balansräkning.
- Noter till delårsredovisningen skulle förbättra delårsrapporten, även om lagen om kommunal redovisning inte ställer några direkta krav på att noter ska lämnas.

Granskning av årsredovisning 2011

Granskningen visar att årsbokslutet i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och resultat för år 2011. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi vill dock lyfta fram följande förbättringsområden:

- Ta ställning till värderingen av kommunens konst.
- Redovisa semester- och övertidsskuld inklusive sociala avgifter enligt slutliga rapporter inklusive uttag december.
- Ta ställning till att använda KPA:s simuleringsfunktion för beräkning av premie för avgiftsbestämd ålderspension.
- Förbättra dokumentationen av väsentliga periodiseringsposter hos förvaltningarna.
- Fortsatt förbättra dokumentationen av underlag till årsredovisningen.
- Utveckla kvalitetssäkringen av innehållet i årsbokslutet.
- Arbeta vidare för att få överensstämmelse mellan posterna i resultaträkningen och huvudboken.

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska revisorerna bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat i årsbudgeten.

Finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning har formulerats i kommunstyrelsens styrkort i perspektivet Ekonomi i strategisk plan & budget 2011-2013. Uppföljning av dessa

mål kommenteras i analysen för perspektivet Ekonomi i årsredovisningen. Perspektivanalysen utgör en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag har bidragit till att målen har uppnåtts.

Vi konstaterar att kommunen har uppnått resultatmålet för 2011.

Vad gäller de två övriga målen inom perspektivet Ekonomi har vi inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i årsredovisningen men vill dock påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten, då dessa två ”mål” är aktiviteter och det inte finns några målnivåer angivna.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i årsredovisningen är förenligt med kommunens finansiella mål för 2011.

Uppföljning av **verksamhetsmålen** för 2011 med betydelse för god ekonomisk hushållning redovisas i form av ett styrkort och analyser för respektive perspektiv. Dessa utgör en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag bidrar till att målen uppnås.

Enligt redovisningen i årsredovisningen har 30 % av målen i kommunstyrelsens styrkort uppnåtts under 2011 medan resterande mål har uppnåtts delvis eller inte alls. Vi har inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i årsredovisningen men vill dock påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten, då det till största delen är aktiviteter i styrkortet.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i årsredovisningen endast delvis är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen för 2011.